1880. VII. évfolyam. 14. szám. Debreczen, Szerda január 21

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szerkesztési részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába czimezendők,
nagyujutcza Jóna-ház 1704. szám alatt

Debreczen, jan. 21.

Ha visszagondolunk a viharokra, melyeket Bosznia és Herczegovina megszállása nálunk támasztott, az elkeseredett harczokra, melyek a miatt az országgyülésen s a sajtóban vivattak, az aggodalmakra, melyek oly sok kebelre nehezedtek, a baljóslatu fenyegetésekre, melyek minden felől hangzottak s ha mindezt összehasonlitjuk ama csöndes tárgyalás lefolyásával, melyben Bosznia szerepelt épen most a magyar delegátióban s a higgadt nyugalommal, melylyel a lapok e tárgyalást registrálják, valóban nem csekély mértékben meglep a bámulat.

Meg voltunk ugyan győződve arról, hogy a józan belátás előbb vagy utóbb bizonyára föl fogja váltani a lázas izgatottságot; azt azonban, hogy alig egy év alatt annyira lecsöndesülnek a kedélyek, hogy Boszniáról, ha bár csak a delegátióban is, egészen tárgyilagos nyugalommal lehessen beszélni, alig mertük remélni.

Ugy látszik, hogy az ellenzéknek legalább ama része, mely annak idején szintén segitett ugyan szitni a tüzet s együtt szavazott a szélső ballal a kormány vád alá helyezésére, de mely különben minden alkalommal szereti kormányképességét hangoztatni, teljesen kibékült a megtörtént tényekkel s bele nyugodott az okkupátióba.

Erre mutat, hogy a delegátióban lévő tagjai oly nagy érdeklődést tanúsitnak Bosznia és Herczegovina berendezése iránt s fölvilágositásokat kérnek az ottani közigazgatás, az adók és vámviszonyok, az egyházak igazgatása, a polgári és katonai hatóságok stb. felől.

Az egyesült ellenzék, mint párt nem jelentette ugyan még ki eddig, hogy Andrássy keleti politikáját, a mint az most már befejezve áll előttünk, minden utógondolat nélkül elfogadja; de az ellene való hasztalan harczczal fölhagyott.

A tényleges helyzet ez elfogadása az egyesült ellenzék részéről, ugy látszik, nem csupán passiv. Egész eljárásuk arra mutat, hogy nem csupán a törvénybe iktatott berlini szerződés és a megmásithatlan tények logikája némitotta el őket; hanem hogy a politikát, melyet pokolra való rosznak s hazaellenesnek hirdettek, elismerik most már mint egyedül czélravezető kisegitő eszközt a keleti bonyodalmak utvesztőjéből.

Hogy a függetlenségi párt is elismerje azt, az nagyon is vakmerő kivánság. Sok viznek kell még addig lefolyni; lehet azonban, hogy még azt is megérjük. Egyelőre azonban igen távol állunk attól, hogy efféle reménynyel biztathatnánk magunkat. Hanem a nagy közönség okulást merithetett ebből a boszniai lármából s megtanulhatta valódi értékére szállitni le az ellenzéki hühót.

Mi teljesült be mindabból a sok aggodalomból, melyeket Bosznia és Herczegovina occupálásához füztek? Mi teljesült be abból a sok rémitgetésből, a szörnyü jóslatokból, melyekkel tele kiabálták füleinket? Háboruba keveredtünk miatta a törökkel? Vagy a muszkával? Pedig a mi ellenzéki jövendőmondóink oly bizonyosnak hirdették mindkettőt. Bele szorultunk az oroszlány barlangjába, hol seregeink oda vesznek, hol szakadatlan, soha meg nem szünő harczot kell folytatnunk a földühödt vad nép ellen? Azt látjuk, hogy szuronyaink ótalma alatt békében, nyugalomban rendeződnek ott a viszonyok. Azt látjuk, hogy uraivá lettünk minden mozgalomnak a Balkán félszigetén s csapataink jelenléte, uralmunk megszilárditása az elfoglalt tartományokban biztosit, hogy nem történhetik ott akaratunk ellenére semmi a jövőben.

Ez a meggyőződés az, mely az ellenzék egy részét elhallgattatta, a másik részt pedig ha nem hallgattatta is el, de szavainak élét vette. Boszniát ki kell már törülni az ellenzéki szótárból.

— **Rudolf trónörökös** a nyáron Lacroma szigetére (Ragnoától délre) szándékozik menni üdülés végett. E czélból főudvarmestere meglátogatta a szigetet s megtétette a szükséges előkészületeket.

— **Országgyülés.** Holnap csütörtökön a képviselőház nem tart érdemleges ülést, csak a kérvényi és gazdasági bizottság jelentése fog beterjesztetni, a napirend pedig szombaton lesz megállapitva. A magyar delegatio még csütörtökön fog ülést tartani, hogy még most befejezhessen mindent.

— **A magyar delegáczió** e hó 19-én tartott ülésén az 1878-ki zárszámadásokra vonatkozó felmentés megszavaztatott. A 20-iki ülésben Bolla őrnagy felelt Apponyi interpellátiójára, hogy ha a magyar iparosok ugyanazon árakért szállitanak, mint az osztrákok, ők is részesittetnek a szállitásokban. Apponyi a választ tudomásul veszi. — Következett a hadügyi költségvetés tárgyalása. Márkus István előadó elfogadásra ajánlja az albizottság jelentését. Ivánka Imre figyelmezteti a hadügyminisztert, hogy a népfelkelés szervezésére nagyobb gondot forditson és az egyévi szolgálatot kiterjesszse. Ezzel az általános vita befejeztetett.

— **Tiszaszabályozás.** A közlekedési miniszter — mint a „Pester Lloyd" irja — a képviselőház uj ülésszakának megnyitásakor terjedelmes és kimeritő jelentést fog beterjeszteni a Tiszaszabályozásról. E jelentés nemcsak az eddig végzett szabályozási munkálatok tüzetes leirását fogja tartalmazni, de a jövőben végzendő munkálatok terveit is. Azon rendszert illetőleg, mely e téren irányadó lesz, határozottan tudni még nem lehet, de valószinü, hogy központositani fogják a folyamok szabályozását, a mint azt a Tisza-völgy szabályozó-társulat központi választmánya inditványozta.

A főhadparancsnok nyilatkozata.

A tüntetések áldozataira vonatkozólag Edelsheim-Gyulai báró urtól a következő sorokat vette a „Hon":

A „Neues Pester Journal" tegnapi száma közli a „Hon" után a „lövések történetét" s megjegyzi ehez, hogy az idő és térre vonatkozó adatok határozottan helytelenek. Szabad legyen erre vonatkozólag tudatnom, hogy az ügy egészen ugy áll, mint a „Hon" közölte, csak azon toldalékkal, hogy az előttem fekvő irásbeli és egymással teljesen megegyező jelentések szerint a comfortablekocsis nemcsak elgázolt egy embert, de három más embert ostorával megütött.

A mi a jogász meglövetését illeti, ezen szomoru eseményt legelőször egy constabler jelentette, azt is hozzá tevén, hogy a rendőrségre revolverekkel lőttek. Csak ezen jelentés vétele után mentem kiséretemmel a Károly-körut irányában s kevés távolságra lehettem a dohány-utcza sarkától, midőn onnan lövéseket hallottunk. Midőn innét később a hatvaniutcza elejéhez értem, tudatta velem egy tiszt a kerepesi-uton levő osztályból, hogy egy jogászt meglőttek, mely jelentésre megjegyzettem, hogy az esetről már volt tudomásom. Épen ezen körülmény azonban, tudniillik a konstabler részéről már előbb tett jelentés indokul szolgált, hogy környezetemmel beszélgetve, azon vélemény merült fel, hogy a tiszt jelentése esetleg valamely későbbi, tehát második esetre vonatkozhatik. Más lövés azonban, mint a mely a dohány-utczán történt, a katonaság részéről nem történt.

A „P. Lloyd" megjegyzi, hogy „mivel a bonczolás által kitünt, hogy Schwarz hegyes golyó által lövetett meg — nem lehet mást feltételezni, mint hogy Schwarzot katona golyó találta." Erre vonatkozólag legyen szabad megjegyeznem, hogy jelenleg már alig található oly revolver, mely hegyes golyóval (Spitzgeschoss) meg nem tölthető. Fogadja stb."

— **Nyiregyháza-mátészalkai vasut.** Gróf Károlyi Tibor vezetése alatti conzorciumnak a kereskedelmi miniszter a nyiregyháza-mátészalkai vasut előmunkálatainak egy év alatti befejezésére az engedélyt megadta. A nevezett vasut másodrendü vasut lesz és közben érinteni fogja Nagy-Kálló és Nyirbátor községeket.

— **Olasz kémek Pólában.** Pólából irják, hogy ott három kezművesnek öltözött olaszt fogtak el, a mint a pólai erősségről rajzokat készitgettek.

— **Hunyadmegye főispánjai**, a kik 50 esztendő óta e tisztet viselték, még mindnyájan életben vannak. Báró Nopcsa László nyitja meg a sort, a ki 1829-ben mint adminisztrátor kezdette meg működését. Utána csak 1848-ban következett a főispáni székbe gróf Kun Kocsárd. Az absolutismus után mindjárt b. Nopcsa Ferencz, utána megint gróf Kun Kocsárd, majd Barcsay László s a jelenleg működő Pogány György következtek. Ez 5 főispán közt legfiatalabb a 65 éves b. Nopcsa Ferencz, a főudvarmester, — a legidősebb ennek atyja, a még mindig jó erőben levő 86 éves b. Nopcsa László.

Bosznia jövedelmei.

Hofman báró közös pénzügyminiszter a magyar delegáczió egyesült bizottságainak előterjesztést tett a boszniai adókról és állam jövedelmekről.

A tized volt eddig a legterhesebb adó Boszniában, ez ellen panaszkodott mindig a nép. Főoka a panasznak a bérbeadás rendszere ellen irányult, mert oly kezekbe került az adó behajtása, a melyek nem nagy érdekkel viseltettek a lakosság jóléte iránt. Másodszor a beszedés ideje ellen, mert a tized megállapitása végett bizonytalan időben becsülték meg a termést és az ellen, hogy a termést nem lehetett behordani, mig a becslés meg nem történt. Harmadszor általános volt a lakosság panasza ellen, hogy a bérlő és közegei nagyon halasztgatták a becslést, mert a községekben való tartózkodása alatt élelmezést és szállást kapott maga és emberei számára.

A kormány azt hiszi, hogy gyökeresen orvosolta ezeket a visszaéléseket, mert most már a kormány képviselői az adózók és azok, a kiket az adó illet, lábán együtt becsülik meg a termést. Ezen bizottság határozata ellen felebbezni lehet a hatósághoz.

A kormány foglalkozott továbbá a tized pénzbeli megváltásának eszméjével is. Már évek óta óhajtotta azt a lakosság és ámbár a kormány csak nagy elővigyázattal cselekedhetett ez ügyben, mégis sikerült a pénzbeli megváltást baj nélkül foganatositani; magától értetik, hogy abban az esetben, ha az adófizető természetben akarná a tizedet megfizetni, ezen kérése megengedésének mi sem áll utjában.

A közös kormány azt hiszi, hogy azon előnyök nyujtása után, melyekben a tized és harmad megváltása által részesül a lakosság, nem oly égető az agrarius kérdés megoldása. A megoldást meg kellene előznie a birtokviszonyok megállapitásának, de az ország pénzügyi viszonyai sem engedik meg oly alap teremtését, a mely ezen ügy elintézésére szükséges, és a melyek e tartományok eszközeiből kellene képezni. A kormány azonban nem mondja meg még most, hogy a kmet és a bég viszonya teljesen hasonló a mi urbéri viszonyainkhoz.

Másik adó a verghi, a melyet nevezetesen kereseti és házadó képében hajtanak be. Ez adó régi alapja igen tökéletlen volt. A népszámlálás teljesitése után azonban, a melyből kitünt, hogy 1.150,000 lélek van a tartományokban, ez adó alapja is javult.

Van továbbá aprómarha-adó. Ez volt a leggyülöletesebb, a beszedésével járó önkény és zaklatás miatt. Ez adó az az illeték, a melyet a lakosság marháinak az állam birtokain való legeltetéséért fizet. Ez adó elve ellen nincs kifogása a kormánynak, de azokat a visszaéléseket, melyek a beszedés módjával jártak, meg kellett szüntetnie és tekintettel a lakosság egyrészének jelen viszonyaira, némely esetekben kimélettel kellett eljárnia.

Az erdőket és bányákat a két kormány közreműködésével tavaly nyáron szakértők által vizsgáltatta meg a közös kormány. E vizsgálatból kitünt, hogy az ország nagy kincseket rejt erdészeti és bányászati tekintetben. A miniszter sajnálja, hogy azok hasznositása végett nem rendelkezik eszközökkel a kormány. Az erdők kiterjedése 104 négyszög mérföld, értékük pedig körülbelül 30 millió forint. Ez általános számitásnak azonban csak akkor lesz értéke, ha idegen tőkének és e tartományok erejének hozzájárulásával lehetséges lesz az erdők okszerü kezelése. Az erdők birtokviszonyai tekintetében kiderült, hogy általában az állam tulajdonát képezik.

Végre a vámegyesitésről és a monopoliumokról beszél a miniszter. Az erre vonatkozó törvények ott is életbe léptek jan. elseje óta. A kormány természetesen nagy akadályokkal küzd. A vámjövedelmet általában 800.000 frtra becsülte a török költségvetés; de a vám kezelés rendetlen volt. A monopolium eddig is megvolt, de más alakban. A monarchiánkban érvényes monopoliumok és közvetlen adók behozatala czéljából erélyes intézkedéseket tett a kormány, azonban ebben is óvatosan kell eljárni, nevezetesen a dohánymonopoliumot és a saját használára termelt dohányt illetőleg.

A miniszter azzal végzi beszédjét, hogy bizonyos kezelési időszak lejárta előtt még csak megközelitőleg sem lehet világos képet nyujtani e tartományok jövedelmeiről és költségeiről, de törekedni fog a kormány, hogy az idén is fentartsa a jövedelmek és költségek egyensulyát.

Külföld.

= **III. Napoleon halálának évnapját** csendes misével ünnepelték meg a bonapartisták Párisban. A mise után az Elysée előtt gyült össze egy csoport bonapartista, a honnét a boulevardra mentek, éltetve Cassagnacot és a népre való hivatkozást. A rendőrség nem lépett közbe. Amigue lakása előtt összecsoportosultak a bonapartisták. Összeütközés nem történt, a tömeg szétoszlott.

= **Olaszországi hirek.** A képviselőház elkezdte tanácskozásait és elhatározta, hogy Avezzana és Carini elhalálozása alkalmából nyolcz napig fog gyászolni. Az Avezzana temetésénél történtek miatt interpellátiót jelentettek be. Cairoli fentartotta magának meghatározni, hogy mikor fog arra vállaszolni. — A senatus folytatja a lisztadó tárgyalását. — Garibaldi váló pörében mult csütörtökön hirdették ki az itéletet, mely illetékes részében igy hangzik: A római felső törvényszék második vegyes osztálya Garibaldi József tábornok és Raimondi Giuseppina marchese közti házassági ügyben a következő itéletet hozza: A fölebbezésnek, melyet Garibaldi József és Raimondi Giuseppina a római polgári törvényszéknek 1879. jul. 16-án hozott itélete ellen benyujtottak, helyet adván, Garibaldi Józsefet és Raimondi Giuseppinát fölmenti az 1860. jan. 24-én Comóban kötött házasság köteléke alól, s e házasságot bárminemü jogi következmények nélkül valónak nyilvánitja; végül a perköltségeket kifizetteteknek jelenti ki.

= **A bolgár fejedelem visszalépése.** A czár határozott rosszalásának adott kifejezést a felett, hogy a bolgár fejedelem le akar köszönni. Allitják, hogy a czár Sándor fejedelmet, midőn a czári jubileum alkalmából Szentpétervárott fog időzni, arra szándékozik rá venni, hogy megmaradjon trónján. Azt hiszik, hogy Sándor fejedelem a bolgár belzavarok lefolyását külföldön fogja bevárni.

= **Török olasz viszály.** Hassan herczeg, a jelenlegi khedive fivére, olasz gőzösön Konstantinápolyba ért, hol a török rendőrminisztertől azon értesitést nyerte, hogy nem szabad kiszállani. A miniszter, ki személyesen tudatta ezt az egyiptomi herczeggel, elhagyta a hajót, de egy ezredest s több katonát hátrahagyott a herczeg őrizetére, a kit felszólitottak, hogy szálljon át egy török hajó fedélzetére, de a ki e felszólitást visszautasitotta. Az olasz konzul csakhamar megjelent a gőzös fedélzetén s felszólitotta a török ezredest s katonáit, hogy hagyják el az olasz hajót. Ez később megtörtént s Hassan herczeg akadálytalanul kiköttött. Következő nap Corti gróf az olasz nagykövet követelte a portától, hogy elégtételül mentegetődző jegyzéket küldjön, s azonkivül a rendőrminiszter személyesen kérjen bocsánatot. Az elégtétel e formája megigértetett s megadatott. A mire Corti gróf Rómából azon utasitást nyerte, hogy mindaddig, mig teljes elégtételt nem nyer, szakitsa meg összeköttetéseit, már minden rendbe volt.

= **Ünnepélyességek a czár jubileuma alkalmából.** Berlinből irják, hogy Vilmos császárt az orosz czár 25 éves uralkodásának emlékünnepélyén Frigyes Károly főherczeg képviselendi. A főherczegen kivül jelen lesznek a svéd és dán főherczegek, az edinburgi herczeg, hesseni Sándor herczeg, a württembergi királyi ház egy tagja, továbbá Szerbia, Montenegró és Bulgária fejedelmei. Az ünnepélyek nyolcz napot fognak igénybe venni. A czár üdvözlésére az összes fokormányzók, kormányzók, polgármesterek, az összes kerületek küldöttségei, a katonaság, papok, kereskedők, földmivesek stb. Pétervárra érkeznek. Márczius hó második felében általános amnestia fog kibocsáttatni politikai bűnösök részére.

‡ **Külföldi rövid hirek.** Rheinauban, Zürich katonban januar 9-én halt meg Klement Ágost bölcsész, ki Nagy-Szombatban 1811-ben született, ügyvédségre készült, aztán „az istenség világtana" czimmel uj világvallást hirdetett, terjesztésére föláldozta egész vagyonát s most végső nyomorban halt meg. = Gounod uj dalműve, „Iréne", legközelébb Londonban kerül szinre. = „A szép persanő", a Lecocq uj operetteje, pénteken nagy sikerrel került szinre az an der Wien szinházban.

Az idei sorshuzás.

Debreczen, 1880. jan. 21.

A f. évi sorshuzásra vonatkozólag a városi tanács következő felhivást bocsátotta ki.

A magyar királyi honvédelmi miniszter,

A „Debreczeni Ellenőr" tárczája

Jégvirágok a fővárosból.

— Halifax havában. —

A minap mondá egy hölgy a városligeti tó jegén: oly lap, mely nem ád a jégről legalább egy tárczát, nem „salon képes."

E szavakat csak ugy fülhegyről ellesve, rögtön kötelességemnek ismerém, rajta lenni, hogy a „Debreczeni Ellenőr" ne legyen számkivetett a salonokból.

Bátran kimondhatom tehát, hogy kötelesség érzetből és nem hivatásból lettem jégreferens s ebből jogot formálok azon kérésre, hogy a t. olvasó meleg indulattal vegye fagyos gondolataimat.

Az olvasó előtt a jégreferens ugyan nem megszokott fajtája a referenseknek, de azt hiszem bárki Volairerrel mondja, hogy minden fajnak van jogosultsága, csak az unalmasnak nem.

Már pedig unalmas nem leszek, legalább magamnak nem — hiszen jégre viszem a publikumot.

Néhány év előtt a városligeti fasorral kezdtem volna, mert akkor még bölcsőjében volt a Sugárut; de most ez divik s az elhagyott fasor terebélyes gesztenye fái a „bus feledékenység napjait élik.

Egész más élet pezseg a Sugáruton.

Hosszu proczesiókban tolongnak a városliget felé a Halifax hivei; elegáns hintók és felcziczomázott szánkák robognak végig a keményre fagyott faburkolaton.

A korcsolyázó egylet szép épülete előtt hórihorgas kapus tárja ki az ajtót.

Az előtornáczon két irányban oszlik a jövő közönség.

A „laikusok" felmennek a nézőterembe és olypusi légkörből finom tükör ablakon nézik a sima parkett tánczosait.

Az „avatottak" egyenesen lemennek a „létért való küzdés terére."

Lent zsibong már közönség.

Sürü csoportokban álldogálják körül a korcsolyatért s ha valaki megkapta „párját", azzal gyorsan „felkötteti" magát.

Ilyetén „felkötött tisztes öreg ur óvatosan lépdel a jég felé; nem oly hetyken megy, mint az előtte elsurranó fiatal „dandy", a ki merész ugrások között „monoklizza" a hölgyeket.

Mert van ám kit monoklizni!

A főváros szépeinek legszebbjei hódolnak naponta e nemes sportnak s a bálbizottsági tagok itt fejtik ki a leglázasabb tevékenységet.

Mellettem kökény szemü kis lánykának szoritják présbe iczi-piczi lábacskáját. A gondos mama figyelemmel kiséri a felkötő minden mozdulatát, nehogy valamikép erősen megtalálja szoritani a parányi láb izecskéit.

A kicsike először veszi fel azt a fényes aczélt és szive repes örömében. Alig várja a pillanatot, melyen arra a sikamlós talajra bizhatja sylfia alakját. Képzelmében már messze szál, ringatózva a „Boccaccio" lágy dallamain.

De mihelyest rá ereszkedik a jégre, lábacskái megbiczczennek s ő ijjedten kapaszkodik gavallérjának karjába.

Hja kedves nagyságám! ez nem megy ám ugy, mint minapában affféle „dreischritt" a tisztviselők estéjén.

Annál bátrabban iszankodik ama pirkadó menyecske ott avval a fiatal uracskával.

Egy őszbe borult ur, ugylátszik férje, iparkodik utánuk, de ingadozó lábai nem birják a szálló párt elérni.

Hamar eltünnek a rajzó sokadalomban és csak a pálya szélén állnak meg, a hova nem igen teved kiváncsi fül.

Sok beszélni valójuk lehet . . .

Még a csipős északi szél sem birja őket elüzni a csendes helyről.

Hivatlan szél, mit keressz te itt? Talán lesed a szép asszony parázs pillantásait, avagy viszed tovább ama suttogó szókat, melyekkel ifju leventejének heves beszédét illeti?!

Hohó! belém hiába kapaszkodol, bennem nem hullámzik oly meleg érzemény, hogy dermesztő támadásidnak sikerrel ellen állhatnék.

Fenn a kékre kifestett és arany csillagokkal kirakott „menyországból" a zenekar négyest jelez. A napos vendégek tudják, hogy ez az arisztokráták táncza. És csakugyan összeállnak a „rangbeliek," a rendező kimondja a vezényszót, mire kecsesen lejtenek a gróf kisasszonyok és bárónők formális négyest, körülöttök lézeng a nagy közönség és bámulja az exquisit társaságot, mely itt, mint általán társadalmunkban különös kasztot képez.

Szemem egy fiatal emberen akad meg, a ki legujabb „Jackson Hainessel" felfegyverkezve — mert a kitünő korcsolyázók már becsmérlik a Halifaxot — stylszerü iveket metsz a jégre.

Ügyesen kezeli aczéltalpu lábát, előre hátra forgolódik, majd olyan 8-ast teremt oda a jégre, minél helyesebbet a legjobb angol réztollal sem lehetne papirra tenni. Végre merész pironette-et ágva előtánczoshoz méltó attitudeből körülnéz, vajjon akadt-e csodálója?

Mögöttem egy csoport áll, a mely mindenféle nyelvet tör kerekbe csak az édes magyart nem. Hadar valamit, a mire aztán ráfogja, hogy franczia, holott ugy a mint hallik, beilleném kurucznak.

E közben beesteledik. A kopasz fák sudarai sötéten körvonalozzák az alkonytól biboros láthatárt.

Fel-felbukkan egy-egy csillag az égen, és a hold szelid arczczal boritja ezüst fátyolat a csillogó jégpályára.

És most mint kaleidoszkopban váltakozik a tarka kép.

Az elektrikus fény felvillámlik és vakitó világosságot áraszt az ezernyi szinben tündöklő jégtükörre.

A zenekar rázenditi az „El-Turia" valczer simán egymásba enyésző dallamait, mire a tömeg ismét megindul és rendes körben rajzik a pályán.

Egyes alakok silhouettek gyanánt iroangálnak a homályosabb pályaszélen s itt már merészebben rajzolják a görbe vonalakat, mert ha valaki odaczuppan, a sötétséggel könnyen maszkirozza kudarczát.

Végre lehallik a „mennyországból" a magyar nóta, a mi az ünnepély befejezését jelenti.

Az egyleti szolga „takarodót" csönget és a közönség lassankint elszüllik.

A túlsó parton sötétlő fák árnyalban búsan fütyörész az „esti fuvalom", mely elől referensi igényteleuségem is megfutamlik.

Kirner Dezső.

A legnagyobb és legszabad kelengyeboltban férfiak és nők számára: a legfinomabb minőségekig, a legfutóbbi divat szerint. Az igénynek meg nem felelő áruk készséggel visszavétetnek és kicserélteetnek. Ingyen gyári árak mellett.
50 forint értékű áruk bevásárlásánál egy finom női halóköpeny. Kimerítő árjegyzékek képekkel ellátva ingyen s bérmentve.

ez 1868-ik évi 40-ik törvényczikk 42-ik szakaszához képest, és az 1870. évi 42. tczikk 18. szakasza értelmében, az 1880-ik évi ujonczozásra vonatkozó előmunkálatok teljesitését oly czélból rendelte el: hogy azon esetre, ha az 1880-ik évi ujoncz- és póttartaléki hadjutalékok tettleges kiállitását a törvényhozás megszavazza, az állitás, a törvényben kijelelt időszak folyamata alatt, teljes és biztos adatok alapján, s mind a magán felek törvényes igényeinek kellő figyelemben tartásával, mind a hadseregre és honvédségre nézve legkedvezőbb eredménynyel, foganatosittathassék.

Ezen előmunkálatok közé tartozik:

A) összeirása az 1860., 1859. és 1858-ik években született ifjaknak, a kik az 1880-ik évi állitásra törvényesen felhivott három korosztályt képezik;

B) a hadkötelezettség alól való ideiglenes felmentésre vonatkozó felszólamlási kérvények szerkesztése és benyujtása;

C) a tényleges szolgálat alól leendő felmentés iránti folyamodványok elkészitése; és

D) a sorshuzás.

A. **Az összeirás.**

Azok, a kik az 1880-ik évi ujonczállitásra, mint első korosztálybeliek, vannak felhiva, vagyis a kik 1860-ik évben születtek, kötelezve vannak a kapitányi hivatal katonaügyi osztályánál, az összeirási jegyzékbe leendő felvétel végett, a nélkül, hogy szóbeli vagy irásbeli felszólitást várnának, és tekintet nélkül arra, vajjon ugyanazon községbeli illetőségüek-e vagy nem, ha még eddig nem jelentkeztek volna, — személyesen megjelenni, vagy irásban jelentkezni; s ellenkező esetben a mulasztás hátrányos következményeit, az 1868. évi 40. törvényczikk 42. szakasza szerint, maguknak tulajdonithatják.

A második és harmadik korosztálybeli, vagyis az 1859. és 1858-ik évben született ifjakra vonatkozólag, részint a korábbi összeirási lajstromok kiigazitása és rendbehozása eszközöltetik, részint ott, a hol ujabb sorozó járások alakultak, ezekhez képest ujabb lajstromok állittatnak össze. Az ezen két korosztályban már összeirt egyéneknek tehát csak azon esetben kell jelentkezniök, ha a hadkötelezettség vagy a tényleges szolgálat alól leendő fölmentésért kivánnak folyamodni. Azonban az összeirási lajstromok, nyilvános helyen, a végett tétetnek ki: hogy azokat mindenki megszemléihesse és följelenthesse azoknak neveit, a kik az összeirásból bármi módon kimaradtak.

Idegen illetőségüek mind a három korosztályban összeirandók.

A ki idegen sorozó járásban tartózkodik, és fontos okoknál fogva (például mint hivatalnok vagy tanuló stb.) nem hagyhatja el tartózkodási helyét, a honossági járásbeli tisztviselőnek előlegesen lett megkeresése, és ennek engedélye folytán, a tartózkodási hely sorozó bizottsága elé állittathatik.

Hogy azily megkeresések idejében megtörténhessenek, az illető feleknek haladéktalanul folyamodniok kell a honossági tisztviselőkhöz.

(Folyt. köv.)

Napi hirek.

— **„Népfelkelés Debreczenben“** Ilyen hatásos czim alatt hoz egy ujdonságot a helybeli szélsőbal lapja. Az ujdonság veleje az, hogy roppan előkészületek történtek városunkban szombaton éjjel a rendőrség részről, sőt még a laktanyákban a katonaság is készen állt és csak parancsot várt a mozgósitásra, mert hát forradalom kitörését várták. — Biz azt senki sem várta tiszteit kollega. A debreczeni nép sokkal okosabb és tisztességesebb, hogy sem azt kravallok csinálására lehetne csábitni. Hanem egy pár suhancz, a kinek se országa, se hazája, mindenütt akadhat s az azután, ha kissé tölhajtott a garatra, nem igen válogatja, hol verje be az ablakot, mint a budapesti nehány példa is igazolja, a hol beverték a kórház s a népszinház ablakait és nem kérdezték, valjon mifele párthoz tartozott az a hentes meg kereskedő, a kiknek betörték s kirabolták a boltjait. Bizonyos, hogy Debreczenben sem kérdeznék azt. Ha a rendőrség éber figyelemmel őrködik az ilyen kihágás megelőzése végett, azon nincs semmi kárhoztatni vagy kigunyolni való. Nem a szabad elvű pártot őrzik, hanem a város minden lakosát pártkülönbség nélkül. Ez a rendőrség kötelessége. Egyébiránt a rendőrség őrködése nem arra az egy napra szoritkozott, hanem teljesitette azt előbb is és teljesiti ezután is. Hogy a katonaság avizáltatott, annál inkább, hogy készen állt volna, az nem igaz.

— **Az idei hadkötelesek sorshuzása** a városház nagy tanácstermében s a bizottság jelenlétében fog megtörténni s határnapjául 1880. év januar hó 28-ik napjának d. e. 9 órája tüzetett ki. A kik bármi okból akadályozva volnának a sorshuzáson megjelenni, azok helyett netaláni meghatalmazottjuk, vagy az illető bizottsági tag fog sorszámot huzni, mely az összeirottra nézve azon tekintetben, vajjon a sorhadhoz, a póttartalékhoz, vagy a honvédséghez lesz e beosztandó! a védkötelezettség egész idejére irányadó leend. Különben a városi tanács az előállitandó védköteleseket érdeklő felhivást bocsátott ki, melyet lapunk egy más helyén egész terjedelmében közlünk. Az abban foglaltak szigoru figyelembe vételét ajánljuk az érdekelteknek.

— **Lóvizsgálat.** A beteg lovak, tekintettel a szembetegekre is, valamint a közönség kezén levő ménlovak vizsgálata f. hó 23-án tehát pénteken délelőtt 9 órakor fog megtartatni a város istállójánál.

— **Horváth,** a magyarországi ménlótelepeknél levő katonaság tábornoka jelenleg városunkban időzik és a tenyésztési ügyek előmozditása czéljából a város gazdasági üléseiben is részt vesz. Itt tartózkodása ideje alatt egyszersmind a város összes lóállománya felett szemlét tart. Vasárnap d. e. 10 órakor pedig a városhaza nagy tanácstermében „a lónemesitésről és a jövőt illető irányzat felett“ előadást fog tartani. Ez érdekes felolvasásnál óhajtandó, hogy minél számosabban megjelenjenek.

— **Joachim** világhirü hegedümüvészünk f. hó 27-iki hangversenyére jegyek Csáthy Károly könyvkereskedésében válthatók. Ajánljuk, hogy igyekezzék mindenki ideje korán gondoskodni jegyről, mert azt hisszük, hogy nagyon kapósak lesznek.

— **A debreczeni korcsolyázó egylet** f. hó 23-án a „Koronában“ tartandó tombola estélyére külön mephivók nem fognak szétküldetni A t. női közönséget felkérjük, miszerint ez estélyre házias öltözőkben sziveskedjenek megjelenni. Bővebb felvilágositást a fairagaszok nyujtanak. A rendezőség.

— **Uj operette.** Szombaton fog szinre kerülni Strausz hires operetteje a „Mathuzsalem herczeg“. Ez operette nem szorul reklamra. Annak idején Bécsben még sokkal nagyobb hatást csinált mint a Bőregér s Magyarországon a mi szingadunkon kerül először szinre. Ez is tele van szebbnél szebb keringőkkel, ugy hogy mikor Bécsben először adták a „Kikeriki“ egy nagy képet hozott, melyen az volt feltüntetve, hogy a közönség a „Mathuzsalem“ zenéjétől olyan lelkesedésbe jő, hogy félredobja az ülőhelyeket és az előadás alatt tánczra kerekedik. — Ez maga is elég bizonyitó körülmény a zene rendkivül dallamossága mellett. —

— **Ifjabb Szathmáry Árpád fellépte.** Egy rendkivül erdekes és élvezetes este kinálkozik a jövő héten kedden közönségünknek. — Ugyanis kedves szinművészünk 9 éves Árpád nevü fia a „Szép Juhász“-ban fellép. A kis művész urról előlegesen is igen sok jót hallottunk, ugy, hogy biztosak lehetünk benne, mikép ugy fogja feltüntetni magát, mint egyik diszét művész atyja babérjainak.

— **A debreczeni iparos ifjuság** önképző egylete által jövő február hó 1-én rendezendő tánczvigalom, mjnt az előkészületekből látható egyike leend a legsikerültebbeknek. Az ifjuság ez alkalomra bálanyául az egylet elnökének nejét Huber Józsefnét kérte fel, ki e tisztet el is fogadta. Fölhivjuk a t. közönség figyelmét e tánczvigalomra.

— **A női és gyermekruhák szabásrajzának és készitésének** könnyen megérthető tankönyvet adott ki Kozma Józsefné. E mü már negyedik bővitett kiadásban jelent most meg, s rendkivül ajánlatos. Ára füzve 3 frt 60 kr. kemény kötésben 4 frt, mely árnak előre beküldése után az illetők a müvet keresztkötés alatt bérmentve kapják; ellenkező esetben a mulasztás hátrányos következményeit, az 1868. évi 40. törvényczikk 42. szakasza szerint, maguknak tulajdonithatják.

A második és harmadik korosztálybeli, vagyis az 1859. és 1858-ik évben született ifjakra vonatkozólag, részint a korábbi összeirási lajstromok kiigazitása és rendbehozása eszközöltetik, részint ott, a hol ujabb sorozó járások alakultak, ezekhez képest ujabb lajstromok állittatnak össze. Az ezen két korosztályban már összeirt egyéneknek tehát csak azon esetben kell jelentkezniök, ha a hadkötelezettség vagy a tényleges szolgálat alól leendő fölmentésért kivánnak folyamodni. Azonban az összeirási lajstromok, nyilvános helyen, a végett tétetnek ki: hogy azokat mindenki megszemléihesse és följelenthesse azoknak neveit, a kik az összeirásból bármi módon kimaradtak.

Idegen illetőségüek mind a három korosztályban összeirandók.

A ki idegen sorozó járásban tartózkodik, és fontos okoknál fogva (például mint hivatalnok vagy tanuló stb.) nem hagyhatja el tartózkodási helyét, a honossági járásbeli tisztviselőnek elölegesen lett megkeresése, és ennek engedélye folytán, a tartózkodási hely sorozó bizottsága elé állittathatik.

Hogy az ily megkeresések idejében megtörténhessenek, az illető feleknek haladéktalanul folyamodniok kell a honossági tisztviselőkhöz.

(Folyt. köv.)

Napi hirek.

— **„Népfelkelés Debreczenben“** Ilyen hatásos czim alatt hoz egy ujdonságot a helybeli szélsőbal lapja. Az ujdonság veleje az, hogy roppan előkészületek történtek városunkban szombaton éjjel a rendőrség részről, sőt még a laktanyákban a katonaság is készen állt és csak parancsot várt a mozgósitásra, mert hát forradalom kitörését várták. — Biz azt senki sem várta tiszteit kollega. A debreczeni nép sokkal okosabb és tisztességesebb, hogy sem azt kravallok csinálására lehetne csábitni. Hanem egy pár suhancz, a kinek se országa, se hazája, mindenütt akadhat s az azután, ha kissé tölhajtott a garatra, nem igen válogatja, hol verje be az ablakot, mint a budapesti nehány példa is igazolja, a hol beverték a kórház s a népszinház ablakait és nem kérdezték, valjon mifele párthoz tartozott az a hentes meg kereskedő, a kiknek betörték s kirabolták a boltjait. Bizonyos, hogy Debreczenben sem kérdeznék azt. Ha a rendőrség éber figyelemmel őrködik az ilyen kihágás megelőzése végett, azon nincs semmi kárhoztatni vagy kigunyolni való. Nem a szabad elvű pártot őrzik, hanem a város minden lakosát pártkülönbség nélkül. Ez a rendőrség kötelessége. Egyébiránt a rendőrség őrködése nem arra az egy napra szoritkozott, hanem teljesitette azt előbb is és teljesiti ezután is. Hogy a katonaság avizáltatott, annál inkább, hogy készen állt volna, az nem igaz.

— **Az idei hadkötelesek sorshuzása** a városház nagy tanácstermében s a bizottság jelenlétében fog megtörténni s határnapjául 1880. év januar hó 28-ik napjának d. e. 9 órája tüzetett ki. A kik bármi okból akadályozva volnának a sorshuzáson megjelenni, azok helyett netaláni meghatalmazottjuk, vagy az illető bizottsági tag fog sorszámot huzni, mely az összeirottra nézve azon tekintetben, vajjon a sorhadhoz, a póttartalékhoz, vagy a honvédséghez lesz e beosztandó! a védkötelezettség egész idejére irányadó leend. Különben a városi tanács az előállitandó védköteleseket érdeklő felhivást bocsátott ki, melyet lapunk egy más helyén egész terjedelmében közlünk. Az abban foglaltak szigoru figyelembe vételét ajánljuk az érdekelteknek.

— **Lóvizsgálat.** A beteg lovak, tekintettel a szembetegekre is, valamint a közönség kezén levő ménlovak vizsgálata f. hó 23-án tehát pénteken délelőtt 9 órakor fog megtartatni a város istállójánál.

— **Horváth,** a magyarországi ménlótelepeknél levő katonaság tábornoka jelenleg városunkban időzik és a tenyésztési ügyek előmozditása czéljából a város gazdasági üléseiben is részt vesz. Itt tartózkodása ideje alatt egyszersmind a város összes lóállománya felett szemlét tart. Vasárnap d. e. 10 órakor pedig a városhaza nagy tanácstermében „a lónemesitésről és a jövőt illető irányzat felett“ előadást fog tartani. Ez érdekes felolvasásnál óhajtandó, hogy minél számosabban megjelenjenek.

— **Joachim** világhirü hegedümüvészünk f. hó 27-iki hangversenyére jegyek Csáthy Károly könyvkereskedésében válthatók. Ajánljuk, hogy igyekezzék mindenki ideje korán gondoskodni jegyről, mert azt hisszük, hogy nagyon kapósak lesznek.

— **A debreczeni korcsolyázó egylet** f. hó 23-án a „Koronában“ tartandó tombola estélyére külön mephivók nem fognak szétküldetni A t. női közönséget felkérjük, miszerint ez estélyre házias öltözőkben sziveskedjenek megjelenni. Bővebb felvilágositást a fairagaszok nyujtanak. A rendezőség.

— **Uj operette.** Szombaton fog szinre kerülni Strausz hires operetteje a „Mathuzsalem herczeg“. Ez operette nem szorul reklamra. Annak idején Bécsben még sokkal nagyobb hatást csinált mint a Bőregér s Magyarországon a mi szingadunkon kerül először szinre. Ez is tele van szebbnél szebb keringőkkel, ugy hogy mikor Bécsben először adták a „Kikeriki“ egy nagy képet hozott, melyen az volt feltüntetve, hogy a közönség a „Mathuzsalem“ zenéjétől olyan lelkesedésbe jő, hogy félredobja az ülőhelyeket és az előadás alatt tánczra kerekedik. — Ez maga is elég bizonyitó körülmény a zene rendkivül dallamossága mellett. —

— **Ifjabb Szathmáry Árpád fellépte.** Egy rendkivül erdekes és élvezetes este kinálkozik a jövő héten kedden közönségünknek. — Ugyanis kedves szinművészünk 9 éves Árpád nevü fia a „Szép Juhász“-ban fellép. A kis művész urról előlegesen is igen sok jót hallottunk, ugy, hogy biztosak lehetünk benne, mikép ugy fogja feltüntetni magát, mint egyik diszét művész atyja babérjainak.

— **A debreczeni iparos ifjuság** önképző egylete által jövő február hó 1-én rendezendő tánczvigalom, mjnt az előkészületekből látható egyike leend a legsikerültebbeknek. Az ifjuság ez alkalomra bálanyául az egylet elnökének nejét Huber Józsefnét kérte fel, ki e tisztet el is fogadta. Fölhivjuk a t. közönség figyelmét e tánczvigalomra.

— **A női és gyermekruhák szabásrajzának és készitésének** könnyen megérthető tankönyvet adott ki Kozma Józsefné. E mü már negyedik bővitett kiadásban jelent most meg, s rendkivül ajánlatos. Ára füzve 3 frt 60 kr. kemény kötésben 4 frt, mely árnak előre beküldése után az illetők a művet keresztkötés alatt bérmentve kapják; ellenkező esetben utánvétel mellett. Megrendelhető e mü a fordítónál Kolozsvárt.

— **Kisiklott vasut.** A magyar államvasut Miskolcz felől jövő vegyes vonata tegnap reggel Rákos és Csaba közt kisiklott. Baj azonban nem történt.

— **Várady Gábor** képviselő a „Hon“ értesülése szerint benyujtotta a szabadelvű párt elnökének a clubból való kilépéséről szóló nyilatkozatát.

— **Az eltünt 60,000 forint** megkerült Bécsben. Korülbelül négy hóval ezelőtt történt, hogy az északi vasut szolgája Kager Bartholomeus azzal jelenté magát a rendőrségnél, hogy tőle a bécsi Eszterházy pinczében elloptak egy csomagot, melyben 60,000 forint volt. Kager azonban azon gyanu alatt volt, hogy a pénzt maga sikkasztotta el s ezért elcsukatott. Ügyének végtárgyalása a legközelebbi hetek egyikére volt kiüzve. Kager vizsgálati fogsága alatt azonban Adami rendőrbiztos folyton nyomozta az eltünt 60000 forintot. Minden valószinűség szerint Kager nejének tudnia kellett a pénz hollétéről. Kérdőre vonták, de Kager Anna ép oly makacsul tagadott mindent, mint férje. Adami tehát közegei által szakadatlan figyelemmel kisérteté Kagernét s constatáltatta, hogy az asszony körülményeihez képest, fölötte kedvezően él. Már a mult hó első hetében határozott alakot öltött ellene a gyanu s ezt ma már sikerült rábizonyitani. Az asszony tudniillik azt akarta, hogy férjét jó hirnevü ügyvéd védje, de mint hogy ő maga nem ajánlhatta fel a tiszteletdijat, egy ismerős asszonyt kért föl arra, hogy helyette az 1300 frtnyi összeget biztositékul letegye. H. asszony megkapta e pénzt Kagernétől, de a törvényszék és a védő előtt saját neve alatt szerepelt mint annak letévője. E megegyezésről a rendőrök ugy vettek tudomást, hogy H. asszony beleegyezésével kihallgatták ennek lakásán az alkudozásokat. Midőn tehát a megbeszélés szerint Kagerné ma eltávozott lakásáról, hogy H. asszonynak az 1300 frtot átadja, a rendőrök által elfogatott. Találtak nála 25 darab ötvenest. Ezután kikutatták Kagerné lakását s egyik szekrény feneken deszka alá szegezve találtak 58,000 forintot és pedig 35 db ezrest, 435 darab ötvenest és kisebb bankjegyet. E szerint a 60000 frt kevés hijával szerencsésen megkerült.

— **Verhevay Gyula** állapota javul. Láza csökken. A lőseb neged. A beteg könögése azonban még nem szünt meg végkép.

— **Az egyesült államok budapesti konzula,** Ball J. Jenő, ki egy év óta tartózkodott a fővárosban s főleg a szegedi katasztrófa alkalmával hatékonyan adott kifejezést hazánk iránti meleg rokonszenvének, a mult héten hirtelen meghalt Bécsben. Ball a hó elején utazott a fővárosból Bécsbe, hol 12-én szivhűlés érte és azonnal meghalt. Holttestét bebalzsamozták és Amerikába szállitották. A megboldogult csak 34 éves volt.

— **Megmagyarázhatatlan betegség** uralkodik jelenleg Oroszországban a szmolenszki kormányzóságban a gyermekek közt. A betegnek egész teste megfeketül, azután borzasztón megdagad. Erre a beteg vért kezd köpni s 3—4 nap alatt borzasztó vonaglás közt meghal. Az orosz orvosoknak sejtelmök sincs a betegség mivoltáról, nem hogy gyógyitani tudnák azt.

— **„A legény bolondja“** czimü pályanyertes szinmü szerzője: Csobánczi Péter Kórodra való, hol atyja földmives volt, ki könyvhez hajló fiából papot szeretett volna Pápán neveltetni; de a fiu hatodik gymnázista korában hátat fordított az iskolának, színész akarván lenni. Több helyen nem vették be, végre a Budayné szintársulatához szegődött Szigetvártt. „Bánkbán“ volt akkor kedvencz könyve. Első szerepe egy néma indus volt, a majomember (Klischnigg) mellett. Csurgóról a bátyja visszavitte a pápai iskolába, de ő megint csak színész lett. Először egy „Hazaárulók“ czimü szomorujátékot irt s 1876-ban átadta Szigligetinek, ki nem tartá müvét előadhatónak, de tehetsé et talált benne. Második müvét, az „Arany Iskadalom“ czimü népszinművet (1878.) Rákosi Jenő kezdetlegesnek találta. Mondják, hogy „A csősz fia“ czimü népszinművel pályázott a nemzeti szinháznál akkor is, midőn Tóth Ede „Toloncz“-a nyerte meg a dijat. Jelenleg 27 éves s a Némethyné társulatánál Sárospatakon müködik kis szerepekben.

— **Az utczai zavargások** első éjjelén sebesülten a kórházba szállitott Pap festőnövendék és Reisz pinczér állapotában teljes javulás állott be, ugy hogy az előbbi már tegnap teljesen helyreállitva elhagyhatta a kórházat.

— **Husárak** megállapitva s bejelentve 1880. január 21-től 28-ig következők: **42 kr** Fürst Mátyásnál hatvan-utczán, **44 kr** Rácz Györgynél czegléd-utcza 2599., várad-utcza 2121., Rózsatér 6. sz. a., Magyar Gábornál csapóut. 414. sz. a., Rácz Jánosnál Rózsatér 6. Egyháztér 345. sz. a., Fürst Mátyásnál csapó-utcza 9. sz. a., **48 kr.** Szentesi Istvánnál piacz 2-ik székben, Nagy Józsefnél piacz 3-ik székben, Rácz Lajosnál Rózsatér 6. sz. a., Varga Gábornál Rózsatér 6. sz. a.. s végre Magyar Gábornál piacz 1-ső székben. Minden többi bejelentett mészárszékben pedig **46 kr.** Debreczen 1880. jan. 20. Debreczen város kapitányi hivatala.

Fővárosi rövid hirek. — Liszt Ferencz vasárnap a plébánia-templomban végig hallgatta a zenés misét, melyben Köszegi is részt vett s Vinczéné asszony a Liszt „Ave Máriá“-ját éneklé. — Helfy Ignácz e napokban Pozsonyban járt Stampfel Károly könyvárusnál, a Kossuth iratainak német kiadása végett. — Többe előkelő hölgy anyagilag is fogja támogatni az állandó bazárt, melyet a házi ipar-egylet tavaszszal a kerepesi uton készül megnyitni. — A Duna mindenütt apad s vasárnap ujra beállt a nagy hideg miatt, a fővárosi árviz-bizottság a csatornazsilipek megnyitását is elrendelte s igy a csatornák költséges szivatyuzási munkája megszünt. — Gregus Ágostot tanitványai arany tollal készülnek megtisztelni, egyetemi tanárságának tiz-éves fordulóján. — A szinházak igen megsinylették az utczai zavargások utóhatását; a nemzeti szinházba a mult héten nem valami sokan jártak, a népszinház pedig „Székely Katalin“ második előadásán is, szombaton, csak félig telt meg.

Vidéki rövid hirek. A pusztagárdonyi uradalmat Balassa Gyarmat mellett Zichy Nándor gróf árverésen 180,000 forintért megvette. Az uradalom harmadfélezer holdnyi. — A roncsoló torokloba hazánk több vidékén már hosszabb idő óta szedi áldozatait, igy Magyar-Bánhegyesen már november óta dul s 143-an haltak el bele. — Lajos-Komárom, e gróf Batthyány által alapitott falu, igazi minta-község, melynek van kisdedóvó intézete, csinos iskolái, kaszinója s most magtárat is állitott föl; népe vagyonos s ingatlan birtok ritkán kerül eladásra. — Szegednek Baschi marquesse albumszerü formában küldte meg a Bologna és környéke adományait magában foglaló iveket. — Nagy-Kálló városának monografiája is készül, Görömbey Péter ref. lelkész készíti. — Arany lakadalmat ültek a napokban Papp György juhász és neje s ez alkalomból 400 forintot adtak jótékony czélra. — Akutba ugrott Csongrádon Dosnich Mór volt tanító, gyógyithatatlan betegsége miatti bánatában. — Petőfi-ünnepélyt tartott vasárnap a nagyváradi főreáltanoda ifjusága. — „Sophonisbe“ czim alatt eredeti szomorujátékot adtak elő e hó 17-én a kolozsvári szinházban. A darab szerzője Horovicz Lipót, kinek Kolozsrárt már több darabját előadtak. A Sophonisbe, mint kolozsvári lapok irják, kivló sikert aratott s a nagy számmal jelen volt közönség a szerzőt élénken megtapsolta.

CSARNOK.

JOACHIM.

— A világ első hegedümüvésze. —

Midőn világhirü müvészek a nagy világvárosokon kivül kisebb városokban is bemutatják müvészetüket, az mindig nagy kitüntetés azon város lakóira nézve. Ilyen kitüntetés érte városunkat. Közel van immár az idő, midőn a világ első hegedümüvésze és zenetudósa, Joachim József, kit méltó büszkeséggel nevezünk miénknek, hazánkfiának, köztünk meg fog jelenni. Folyó hó 27-én tartandja széchenyi-utczán a „Korona“ vendéglő nagy termében hangversenyét. Nem lesz tehát időszerűtlen a nagy maestrónak e hóban történt majlandi föllépéséről és ottan szerzett tabérairól némelyeket elmondani. A milanoi tudósító B. Franzioli következőleg ir ez eseményről a bécsi szinészeti és zenészeti hetilapnak (Signale.)

Nagy eseményt képezett Milanóban Joachim első föllépése Bonawitz bécsi zongoramüvész kiséretében. A milanói közönség, mely más nemzetbeli virtuózoknál az alaposságot készséggel elismeri és becsüli, ellenben a müvészi szikrát, melyet az olasz csak maga részére szeret igénybe venni, azoknál igen gyakran nélkülözi, ezen felfelfogásában ezuttal kivételnek adott helyet. Mert alig játszotta el a minden hegedümüvészek nagymestere az „ének jelenet“ (die Gesangsscene v. Spohn) első ütemeit, azonnal viharos tetszésnyilvánitás tört ki, mely az egész darab eljátszása alatt csaknem minden nyolcz ütem után ismétlődött. Joachim maga ugy nyilatkozott, hogy hasonló siker még nem koronázta játékát és a ki Joachim sikereit Német Franczia- és Angolorszagban ismari, annak fogalma lehet arról, hogy mit jelent ezen nyilatkozat. Ezen első hangversenye folyamában e őadta még Joachim a Schuman-féle fantáziát a maga concertjéből az Andante t, magyaros szellemben és a G-moll sonátát Tartinitől mindet eddig soha nem hallott sikerrel.

A hirlapok forma szerint felülmulják egymást az „elérhetlen“ feletti lelkesedésükben s Olaszhon minden részeiből tömeges meghivások érkeznek a nagy müvészhez, de a melyeknek ezuttal nem mindnyájának felelhet meg. Az első hangverseny után azonnal a majlandi „Societá del Qvartetto“ tiszteletbe.i tagjává neveztetett ki. Bonawitz, kinek mint a Beethoven-féle darabok előadójának hire megelőzte jövetelét, hasonlólag meleg fogadtatásban részesült. Ő az első hangversenyben Chopin nocturne és Scherzó-ját s Schuman 8-ik novelettejét játszotta és kivált az első darabban nagy sikert aratott.

Második hangversenyében Joachim M. Bruch G-moll és Mendelsohn E-moll concert darabjait, Beethoven F. románczát és Bach Sebestyén Suite-jét játszotta. Ez utóbbi szám első tételének ismétlését (da capó) viharosan kérte a közönség. A Mendelsohn-féle concert előadása tetszésnyilvánitások orávók által legalább huszszor lett megszakasztva. Bonavitz ez alkalommal Beethoven Es sonatáját (op. 81.) Mozárt E-moll fantásiáját és Chopin As-dur Polonaise-ét adta elő. Az olaszok Hanslickja, Signor, Filipi, a „Perseveranzá“ czimü lap zenei referense ugy nyilatkozott, hogy soha Chopint oly tökéletesen magyarázva nem hallotta, mint Bonawitztól.

Közgazdaság.

Gazdasági értekezlet a Köztelken.

Budapest, jan. 20.

A legfontosabb két kérdés: a gabnatermelés és marhatenyésztés kérdésének tárgyaltatása kezdetett meg tegnap a Köztelken. Egyetlen értekezlet sem volt oly látogatott, mint ez és ez érdeklődés is a mellett bizonyit, hogy a gabnatermelés és marhatenyésztés terén sok bajt kell orvosolni, még pedig gyorsan, mert ma-holnap a par force gabnatermelő Magyarország nem lesz többé az, csak volt.

Az értekezletre megjelent számos szakértő: Leidenforst és Serter Lajos, a barsi gazdasági egyesület képviselői, Birly Lajos a nyitravölgyi egyesület, Roboz István a somogyi gazd. egylet, Festetics Andor vasmegyei gazd. egyesület képviselője, Jurenak Sándor T.-Szt.-Miklósból, Melczer Gyula Miskolczról, Nickel Mihály Budapestről, Cséry Lajos Budapest, Schuster János Budapest, Kodolányi Antal Budapest és Tisza Lajos az erdélyi gazd. egylet képviselője.

Melczer Gyula: Mielőtt a kitüzött kérdésekre részletesen megfelelne, némely mellékes kérdés megvitatásába bocsátkozik. A feladott kérdésekben gyakorlati értéket nem lát s megtámadja a gazd. egyesület jelen szervezetét.

Dáni József: Hazánk minden vidéke, de különösen az alföld tul terheltetik buzatermeléssel, tehát egy általános vetési rendszer volna létesitendő. Az utolsó tiz évben földjeinknek mintegy 20—22%-a használtatik fel állattenyésztésre. Égalji viszonyaink nagyban akadályozzák nemzetgazdaságunk fejlődését. Szerinte egy katasztrális hold buza átlagos költsége 30—35 forint s ugyanaenyi hasznot hoz a termelőnek. Üszög ellen a kékkövés oldatot ajánlja. Nagy kára a hazai buzatermelésnek némely vidéken, hogy a legapróbb és legfejletlenebb magvat használják a vetésre. Felvidéki gazdáknak ajánlatos, hogy termőmagjukat az alföldről többször változtassák. A tengerire nézve a házi kezelés határozottan jobb a részesnél.

Rotter József. A főbaj nem a buza tul, — hanem annak rendszertelen egyoldalu s erőszakos termelésében rejlik. Ennek emelése első dolog s ennek alávetendő az állattenyésztés is, mert ez irányban ugy sem birunk versenyképességgel. Pozsonyvidék feljegyzései szerint egy catastrális hold buza átlagos kiadása 52 forint, a termelés 8 köböl 3 frtjával egyenlő 64 frt. A szalma és polyva 3 frt, tehát a tiszta haszon katastralis holdankint 15 frt. Az állattenyésztés az okszerü földmivelés emelésére tartja ajánlatosnak. Minta gazdasági intézetek felállitása, jutalmak kitüzése, egyletek társulatok alakitása hatalmas emelői lennének mezőgazdaságunknak. A szeszgyártásra nézve tarthatatian állapotnak tartja hogy az állam hazánkat Ausztriával egy kalap alá vonta; s nagy baj, hogy nagyobb szeszgyáraink is rosz hirü egyének kezelik, kik az állam őrszemét, a hol csak lehet kijátszani igyekeznek. Felsővidéki czukorgyáraink szintén e tetemes adó folytán Ausztria által tulszárnyaltatnak. Mag csávázás kékkővel ajánlatos. Jó vetőmag beszerzése legelső gondja minden gazdának; s erre nézve a legbiztosabb termelők összeirandók, állandó raktárak létesitendők, s beszerzési egyesületek alakitandók. A munkás kéz beszerzésére nézve távolabb vidékekről, igy a felvidékről kell munkásokat szállitani. A szerződés megszegése, strikeolások meggátlására szigoru mezei törvények hozandók. Személyi hitel létesitése az uzsora pusztitásának ellenében égető szükség. Közraktárak és gazdasági pénzintézetek alapitása a kupeczkedés ellenében a kereskedés emelésére rendkivül szükséges. A burgonyatermelés legutóbbi időben elhanyagoltatott, s csak buza termelésre szoritkozik; ámbár okszerü kezelés mellett a rozszsal egyenlő eredményt volna képes létrehozni.

Farkas Ábrahám. Felemliti, hogy gazdáink a jelen viszonyok közt kényszeritve vannak rablógazdaságot üzni, azaz a föld termő erejét a beruházási költségek szükségletére kiszivatytyuzni. Ezen kényszernek tulajdonithatjuk az erdők nagy pusztitását, legelők feltörését, melyekbe a termelő, hogy megélhessen, jövedelmezőbb buzát vet. Olcsó előtőke létesitése, alapos adókivetés, mielőbb szükséges. A buzatermelés ellensulyozására az állattenyésztés emelését tartja szükségesnek, Küiönösen ezuton a trágyatermelés és ez által a kizsarolt föld termő erejének visszapótlása végett. Gyakoriati példákkal kellene előljárni a gazdasági egyesületeknek szakértők kiküldése által. Rosz vetőmag, rosz szántás és a gyom rendkiviili elterjedését az államnak erélyes intézkedés által kell meggátolni. A lenés kendertermelés mint kereskedelmi czikk, a buzatermés ellensulyozására is alkalmas, de mint házi ipar nem fizeti ki magát.

Kovács Zsigmond csak egy kérdésre mond véleményt, t. i. az üszög ellen 20 évi tapasztalata folytán a kékkőnél sokkal czélszerübbnek tartja az oltott mészszel való kezelést.

Barabás János. Hogy Franczia- és Németországban silányabb vegyületü talajon még egyszer annyit termelnek a gazdák, annak oka a normalis időjárás, jó rendszer, jó munka, bő trágyázás és a gazdag gazdasági felszerelésben van. Azon szerencsés országokban földmivelési czélra nincs tőkehiány, holott nálunk csak most kezdik belátni, hogy a földmivelés forgó- és üzlet-tőke nélkül az igényekkel szemben lépést nem tarthat. Rendszerváltozásra a gazdák nagy részét reá vezetni egy országos vándor szakbiztosi és vándortanár intézmény által lehetne legsikeresebben, és ez minden megyében létesitendő. Népies irányművek terjesztésén kivül ajánlja, hogy a kormány a legujabban megindult „Magyar Föld“ czimü gazdasági szaklapot a községeknek leszállitott áron küldje meg.

Kodolányi Antal: Az igásmarhalétszám elégtelenségének következménye, hogy sem kellő módon, sem a maga idejében nem végeztetvén a munkát — már a rendestől csak kissé eltérő időjárás folytán is meghibázik a termés, — s mert ez rendesen igy van, rendesek a rosz termések is. A trágyázásra nagyobb gondot kell forditani a gazdának. A mult évtizedben az ugynevezett szabad gazdálkodás kapott lábra, oly értelemben, hogy t. i. derüre borura vetették a gazdák és vetik sok részt még ma is a buzát buza után, s általában szakadatlan sorban a gabnaféléket egymásután, — minek folytán a földek elgyomosodnak és a miért gondosabb mivelést igényelnének azok, hahogy a termések biztositása lebegne a gazdák szeme előtt, — sőt inkább a munka torlódás ily gazdálkodás mellett a legnagyobb, a földmivelés évről-évre rosszabb és ezzel rosszabbak és bizonytalanabbak a termések is.

A gazda birtoka egyetlen ágának jövedelmezési képességet sem ismervén — nem látja, hol a baj és hol kellene javitani, halad tovább a maga utján, s mindent okoz — csak nem a saját gazdálkodási módját — a termések csökkenéseért. A munka megtakaritás módozatai is el vannak előtte födve, a mi pedig szintén egyik tényezője az olcsóbb termelésnek.

Leidenfrost. Nemzetgazdasági bajaink első oka a tulságos buzatermelés s ez Magyarországra határozottan káros, ez által tőkénket eladjuk, mert a termőföld ereje az ország tőkéje. A termés ingadozása nem egyedül a klimatikus viszonyok, hanem a talajviz egyenetlenségben rejlik. Ezen sok helyet segitenilehetne a belvizek levezetése általt. Egyes gazda ezt nem teheti, hanem a kormány által egyöntetü terv dolgozandó ki és eként levezető csaternák épitendők. A szeszfőzdék oly helyzetben vannak, melyek aláássák nemzetgazdaságunkat. A mostani adó rendszabály monopolizálja a szeszfőzést egyesek részére.

Lónyai Gábor. A buza tultermelésre rendezett gazdaságokban nem forog fenn baj. Csak az Alföldön bérelt birtokokban történik ez. Az állattenyésztéshez sok pénzberuházás szükséges, a kölcsönpénz nem hozza meg kamatait és a termelő uzsorások martalékául esik. Mig 5%-os kölcsönhöz nem jut, nem szerelheti fel gazdaságát, tehát hitelviszonyainkat is kell rendezni. Az állattenyésztéshez sok jó ért kell és a takarmány termelés akadályai legyőzhetők. A kisbirtokos idegenkedik a viszonyok módositásától.

Juszt József. A gazdasági szeszfőzdék megadóztatási módját hibáztatja, — gazdasági szeszfőzde és üzleti szeszgyárak közt az a különbség, hogy a kis fődék azért főznek, hogy a czefrét megfizethessék, a nagyok azért, hogy a megfizetett czefrét visszanyerjék. A legelőnyösebb megadóztatás a főzőkészülék szerinti volna és ez azon nagy előnyt nyujtaná, hogy a mostani gyors égetés által elpazarolt anyagok által több szesz produkáltatnék, mint most. A trágya, mely a nagy fődéknél produkáltatik, nem nyer hasznositást a termelésnél.

Viczmándy Ödön. A gazdagság terén általános hanyatlásnak a szakértelem hiánya egyik főoka és ez áll a középosztályra is. Ennek ellensulyozására a vándortanitók leghasznosabban müködhetnének közre. Egy-kettő tanul tőlük s ezektől példát nyerve gyakorlatilag megtanulják a földtermelés elveit. Gazdasági egyesületek létesitendők és ezek titkárjai lennének b vándortanitók. Az adók mostani állása is rendkivül suly